

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra soukromého práva a civilního procesu

Seminární práce z předmětu
Obchodní právo 2

VZNIK A ZALOŽENÍ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI

Jméno a příjmení:	Jan Ambrož	Petr Bílý	Milan Beneš
E-mail:	ambroz@students.zcu.cz	petr.bily@email.cz	tooner@students.zcu.cz
Evidenční číslo:	R07003	R07025	R07020
Ročník:	4.	4.	4.
Obor studia:	Právo	Právo	Právo
Forma studia:	prezenční	prezenční	prezenční
Školní rok:	2010/2011	2010/2011	2010/2011

Obsah

1. Úvod.....	2
2. Historie.....	3
3. Právní úprava	4
4. Obecné k založení a vzniku akciové společnosti	4
4.1 Zakladatelská smlouva a zakladatelská listina	5
5. Založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií	7
5.1 Veřejná nabídka cenných papírů	8
5.2 Prospekt cenných papírů.....	8
5.3 Upisování akcií.....	8
5.4 Ustavující valná hromada	9
6. Založení společnosti bez veřejné nabídky akcií.....	10
7. Stanovy.....	10
9. Závěr	15
10. Použitá literatura	16

1. Úvod

Akciová společnost je zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“ nebo „ObchZ“), v § 154 vymezena takto: „*Akciovou společností je společnost, jejíž kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionář neručí za závazky společnosti.*“ Každá akciová společnost je dle § 56 odst. 1 ObchZ právnickou osobou. Z hlediska třídění jde o zájmové a v právnickou osobu zorganizované sdružení osob (tedy o korporaci). Podle obchodního zákoníku má každá a.s. podobu obchodní společnosti.

Je považována za klasickou kapitálovou společnost. „*Na rozdíl od společnosti s ručením omezeným, která je považována za společnost smíšenou vykazující jak (převažující) znaky kapitálové společnosti, tak i (menšinové) znaky společnosti osobní, je platná právní úprava akciové společnosti povětšinou charakterizována jako „čistá“ či „ryzí“ kapitálová společnost.*“¹ Pro kapitálové společnosti je typická majetková účast společníků na podnikání společnosti. Společníci kapitálových společností nejsou povinni k osobní účasti na společnosti, jsou však povinni vložit do společnosti majetkový vklad. Souhrn majetkových vkladů, pak vytváří základní kapitál.

Smysl kapitálové společnosti spočívá v nahromadění finančních prostředků, ale podle §56 odst. 1 může být akciová společnost založena i za jiným účelem než podnikáním, pokud to není zakázáno zvláštním právním předpisem. V běžné praxi se s takovouto kapitálovou společností setkáváme velice málo. Na právní poměry akciové společnosti lze aplikovat obecná ustanovení o obchodních společnostech (§§ 56-75b ObchZ), pokud ze zvláštní úpravy a.s. (§ 154-220 ObchZ) neplyne jinak.

V některých případech je ale zákonem pro určitý druh podnikatelské činnosti předepisována forma akciové společnosti. Například podle ustanovení § 60 odst. 1 a § 64 odst. 1 zákona o kolektivním investování mohou mít investiční společnost a investiční fond pouze formu akciové společnosti. Podle ustanovení § 3 odst. 2 zákona o penzijním připojištění je penzijní fond vždy akciovou společností.² Dále se s touto předepsanou formou setkáme také v oblasti bankovníctví, pojišťovnictví a burzovního sektoru.

V Obchodním zákoníku nalezneme dva možné způsoby založení akciové společnosti. Prvním z nich je založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií. Tento způsob je právní

¹ Horáček, T. Akciová společnost. In: Švarc, Z. a kol.: *Základy obchodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2005. Str. 158.

² Štenglová, I. §§ 56-220zc. In: Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: *Obchodní zákoník. 12. vydání*. Praha: C. H. Beck. 2009. Str. 469.

teorie nazýván sukcesivní založení. Druhým způsobem je založení společnosti bez veřejné nabídky akcií, neboli simultánní založení. A těmito způsoby se budeme zabývat dále.

2. Historie

Skutečné akciové společnosti vznikají počátkem 17. stol. Mezi prvními se uvádějí Východoindické společnosti britská a nizozemská. Brzy následoval vznik podobných společností i v dalších evropských zemích. Do střední Evropy akciové společnosti pronikly zhruba o sto let později. Společnosti byly zakládány individuálním zákonným aktem krále či jiné autority. Tím bylo připuštěno založení společnosti a byly jí uděleny stanovy. Stály více na půdě veřejného práva. Tento systém byl velice nepružný a zakládání společností spíše znemožňoval, než podporoval. Změna nastala roku 1807, kdy byl vydán ve Francii Code de commerce. Do té doby v celé Evropě platil tzv. oktrojový systém a Code de commerce tento systém prolomil zavedením systému koncesního (povolovacího).³

V Čechách se první společnost o této právní formě objevuje v roce 1724. Byla založena za značné kapitálové účasti české šlechty a podnikala v hedvábnickém průmyslu. Jako další se často připomíná Pražská paroplavební společnost založená roku 1822. Koncesní systém byl v Rakousku-Uhersku zaveden roku 1838, ale pouze ve vztahu k železnicím. Všeobecně byl založen až přijetím všeobecného německého obchodního zákoníku v roce 1863. V poslední třetině 19. století byl i koncesní systém pocíťován v této souvislosti jako nevyhovující a postupně byl měněn na systém normativní (registrační). Ve Francii a Německu již v 60. letech 19. století. U nás byl tento systém zachován až do roku 1990.⁴

Československá republika převzala recepčním zákonem právní řád dosud platný na území nově vzniklé republiky, tedy rakouský obchodní zákoník v Čechách a uherský na Slovensku. Tento dualismus pak v zásadě přetrval až do roku 1950. V oblasti akciového práva došlo k zásadní změně zákonem č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech. Byla vyloučena možnost zakládání akciové společnosti jinak než z vůle státu. Zakládání těchto společností fyzickými osobami nebylo výslovně zakázáno, ale v praxi k němu nedocházelo.⁵

Po změně poměrů v roce 1989 bylo potřeba obnova akciového práva. Byl brzy přijat nový zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech a většina ustanovení tohoto zákona pak byla převzata do nového obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb. Od roku 1991 již byl obchodní

³ Eliáš, K. Akciová společnost. In: Eliáš, K., Bartošiková, M., Pokorná, J. a kol.: *Kurz obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C.H. Beck. 2005. Str. 261-262.

⁴ Ibidem: 262.

⁵ Černá, S. *Obchodní právo 3. Akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI. 2006. Str. 29.

zákoník v oblasti práva akciových společností několikrát novelizován, především v souvislosti s harmonizací českého práva s právem komunitárním.

3. Právní úprava

Právní úprava obchodních společností je součástí českého obchodního zákoníku. Obchodní společnosti jsou upraveny v druhé části a to v hlavě první. V prvním dílu jsou upraveny obecná ustanovení platná pro všechny obchodní společnosti. Na ně navazují díly věnující se odlišnostem jednotlivých druhů společností, akciová společnost je upravena v dílu pátém. Na úpravu některých aspektů akciových společností dopadá právní úprava obsažená v jiných právních předpisech, například je to zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, dále zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev a další právní předpisy z různých oblastí (například úprava účetnictví, daní, kapitálového trhu).⁶

Platná právní úprava v sobě odráží dlouhý vývoj této formy obchodní společnosti. Kořeny sahají až do římského práva. Při tvorbě nového občanského zákoníku v roce 1991 se nechal zákonodárce inspirovat i zahraničními právními úpravami. Za vzor mu sloužily zejména rakouská, německá a částečně i francouzská. Od roku 1991 již byl obchodní zákoník v oblasti práva akciových společností několikrát novelizován. V platné právní úpravě se odrážejí vlivy práva Evropské unie. V minulosti bylo v souvislosti s přistoupením naší republiky k Evropské unii zcela nezbytné přizpůsobit úpravu akciové společnosti podmínkám a požadavkům, jež byly obsaženy v příslušných pramenech komunitárního práva.⁷

4. Obecné k založení a vzniku akciové společnosti

Založení a vznik společnosti je obecně upraveno v Obchodním zákoníku v § 56 až § 64 a dále pak zvláštní právní úpravou pro založení a vznik akciové společnosti podle § 162 až § 175. Platí zde pravidlo, že obecná ustanovení obchodního zákoníku se použijí tehdy, pokud zvláštní ustanovení nestanoví něco jiného.

Z § 162 odst. 1 vyplývá, že akciovou společnost mohou zakládat jak fyzické osoby, tak i právnické osoby. Avšak, na rozdíl od společnosti s ručením omezeným, jediným zakladatelem společnosti může být pouze právnická osoba. V souladu s § 28 odst. 1 zák. č. 219/2000 Sb. může být jediným zakladatelem akciové společnosti i stát. V ostatních případech musí být zakladatelé minimálně dva. Zvláštní právní úprava může stanovit i jiný minimální počet

⁶ Černá, S. *Obchodní právo 3. Akciová společnost. 1. vydání.* Praha: ASPI. 2006. Str. 26.

⁷ Horáček, T. Akciová společnost. In: Švarc, Z. a kol.: *Základy obchodního práva.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2005. Str. 155.

zakladatelů. Tím je například zákon číslo 214/1992 Sb., o burze cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů, kde je v § 1 odst. 5 minimální počet zakladatelů deset. Maximální počet zakladatelů obchodní zákoník nikterak neomezuje. Může se stát, že za trvání společnosti se soustředí všechny akcie v rukou jediné fyzické osoby, to však nemá za následek neplatnost společnosti a není to důvodem pro zrušení společnosti soudem.

V Obchodním zákoníku nalezneme dva možné způsoby založení akciové společnosti. Prvním je založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií a druhým je založení společnosti bez veřejné nabídky akcií.

Proces zakládání akciové společnosti je značně náročný a je nutné dodržet čtyři dílčí kroky:

- a) uzavření *zakladatelské smlouvy*,
- b) vyhotovení návrhu *stanov* společnosti,
- c) zajištění (upsání a alespoň částečné splacení) vkladů na základní kapitál,
- d) a konečně, *kolektivní rozhodnutí* zúčastněných osob o založení společnosti a o jejích stanovách, spojené s rozhodnutím o prvním personálním obsazení orgánů společnosti.⁸

4.1 Zakladatelská smlouva a zakladatelská listina

Akciová společnost se zakládá zakladatelskou listinou nebo zakladatelskou smlouvou, a to v závislosti na počtu zakladatelů. Zakládají-li společnost dva nebo více zakladatelů, uzavřou zakladatelskou smlouvu. Jediný zakladatel zakládá společnost zakladatelskou listinou.⁹ Zakladatelská smlouva i listina musí být sepsány formou notářského zápisu s úředně ověřenými podpisy podle § 57 odst. 1 a 3 ObchZ.

Zakladatelská smlouva je zvláštním typem smlouvy společenské. Zákon však odlišuje zakladatelskou smlouvu od smlouvy společenské, kterou se zakládají společnost s ručením omezeným, komanditní společnost a veřejná obchodní společnost, neboť každá z těchto smluv má poněkud jiné účelové určení. Účelem společenské smlouvy těchto obchodních společností je především založení společnosti, ale kromě toho slouží i k úpravě vztahů ve společnosti v průběhu celého jejího trvání, zatímco účelem zakladatelské smlouvy (ale i zakladatelské listiny)

⁸ Eliáš, K. Akciová společnost. In: Eliáš, K., Bartošiková, M., Pokorná, J. a kol.: *Kurz obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. 5. vydání.* Praha: C.H. Beck. 2005. Str. 275.

⁹ Viz §162 odst. 2 ObchZ.

v akciové společnosti je úprava vztahů mezi zakladateli pouze při jejím založení a založením akciové společnosti se tato zakladatelská smlouva konzumuje.¹⁰

Obsahové náležitosti zakladatelské smlouvy a listiny jsou stejné a jsou jimi podle § 163 ObchZ následující údaje:

- a) firma, sídlo a předmět podnikání (činnosti);
- b) navrhovaný základní kapitál;
- c) počet akcií a uvedení jejich jmenovité hodnoty, podoby, v níž budou akcie vydány, jakož i určení, zda akcie budou znít na jméno nebo na majitele, popřípadě kolik akcií bude znít na jméno a kolik na majitele; mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií na jméno;
- d) kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůta pro splacení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen;
- e) splácí-li se emisní kurs akcií nepeněžitými vklady, i určení předmětu nepeněžitého vkladu a způsobu jeho splacení, počet, jmenovitá hodnota, podoba, forma a druh akcií, jež se vydají za tento nepeněžitý vklad;
- f) alespoň přibližná výše nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou;
- g) určení správce vkladu podle § 60 odst. 1 ObchZ;
- h) má-li být alespoň část akcií vydána na základě veřejné nabídky akcií, i údaje uvedené v § 163 odst. 2 ObchZ;
- i) návrh stanov.

Má-li být alespoň část akcií vydána na základě veřejné nabídky akcií (ad h), musí zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina obsahovat další náležitosti, jimiž podle § 163 odst. 1 písm. h) a § 163 odst. 2 a) až g) ObchZ jsou:

- a) místo a doba upisování akcií, která nesmí být kratší než dva týdny;
- b) postup při upisování akcií, zejména zda účinnost upisování akcií při dosažení nebo překročení navrhované výše základního kapitálu bude posuzována podle toho, kdy k upsání akcií došlo, popřípadě zda bude možno krátit jednotlivým upisovatelům, kteří upíší akcie ve stejné době, počet upsaných akcií podle poměru jmenovitých hodnot jimi upsaných akcií;

¹⁰ Kříž, R. Vznik akciové společnosti. In: Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R.: *Akciové společnosti*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck. 2007. Str. 50-51.

- c) připouštějí-li zakladatelé upisování akcií převyšující navrhovaný základní kapitál, postup při takovém upsání;
- d) určení, že zájemci mohou splácet emisní kurs akcie pouze peněžitými vklady;
- e) místo, dobu, popřípadě účet u banky pro splacení emisního kursu;
- f) emisní kurs upisovaných akcií nebo způsob jeho určení; emisní kurs nebo způsob jeho určení musí být pro všechny upisovatele stejný, nestáno ví-li zákon jinak;
- g) způsob svolání ustavující valné hromady a místo jejího konání.

Návrh stanov (ad i) bude součástí zakladatelské smlouvy při sukcesivním založení, protože ustavující valná hromada může stanovy změnit, zatímco u simultánního založení se zakladatelé musí dohodnout na konečné verzi.

Ve spojení § 57 odst. 2 a § 162 odst. 2 ObchZ je možné, aby zakladatelskou smlouvu nebo zakladatelskou listinu uzavíral zmocněnec zakladatelů na základě plné moci s úředně ověřeným podpisem zmocněnce. Tato plná moc se přiloží k zakladatelské smlouvě nebo zakladatelské listině.

5. Založení společnosti na základě veřejné nabídky akcií

Nutno již předem podotknout, že zakládání společnosti na základě veřejné nabídky akcií se v praxi téměř nevyužívá. Je to zapříčiněno nejen tím, že je tento proces značně komplikovaný a finančně nákladný, ale také tím, že je nutno vzbudit důvěru budoucích investorů v zakládanou společnost k upisování akcií.

Založení akciové společnosti na základě veřejné nabídky akcií je upraveno v § 164 až § 171 ObchZ. Oproti simultánnímu založení je sukcesivní založení společnosti rozděleno do několika etap :

- uzavření zakladatelské smlouvy (zakladatelské listiny)
- zpracování prospektu akcií, vyžaduje-li jej zákon podle § 163 odst. 2 ObchZ, § 34 an. zák. o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen „PKT“)
- schválení prospektu
- uveřejnění prospektu, vyžaduje-li se podle § 34 an. PKT;
- uveřejnění veřejné nabídky akcií podle § 164 odst. 2 ObchZ;
- upisování akcií zápisem do listiny upisovatelů podle § 165 odst. 1 ObchZ;
- splacení části emisního kursu akcií podle § 165 odst. 3 a § 168 odst. 1 ObchZ;
- svolání ustavující valné hromady podle § 169 ObchZ;
- konání ustavující valné hromady podle § 170 a § 171 ObchZ;

- přijetí rozhodnutí na ustavující valné hromadě podle § 171 ObchZ.

Základní kapitál u sukcesivního založení společnosti musí činit alespoň 20 000 000 Kč, nestanoví-li zvláštní právní předpis vyšší částku. Tímto zvláštním právním předpisem by mohl být například zák. č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví. Část základního kapitálu se tvoří vklady zakladatelů a zbývající část vklady ostatních budoucích akcionářů (upisovatelů).

5.1 Veřejná nabídka cenných papírů

Pojmem veřejná nabídka investičních cenných papírů (tedy i akcií) se rozumí jakékoli sdělení širšímu okruhu osob (více než 100) obsahující informace o nabízených investičních cenných papírech a podmínkách pro jejich nabytí, které jsou dostatečné k tomu, aby investor učinil rozhodnutí koupit nebo upsat tyto investiční cenné papíry.¹¹

5.2 Prospekt cenných papírů

Při sukcesivním založení akciové společnosti musí po sepsání zakladatelské smlouvy následovat zpracování prospektu cenného papíru schváleného Českou národní bankou nebo orgánem dohledu jiného členského státu Evropské unie a přitom se postupuje podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Po tomto schválení následuje uveřejnění prospektu, které musí být učiněno nejpozději spolu s veřejnou nabídkou.

Základní charakteristiku prospektu uvádějí § 34 a 35 PKT. Prospekt má obsáhnout srozumitelným způsobem informace nezbytné pro investorské posouzení a má být uzpůsoben tak, aby údaje v něm obsažené umožnily jejich snadnou analýzu.¹²

5.3 Upisování akcií

K upsání akcie na základě veřejné nabídky akcií dochází zápisem do listiny upisovatelů. Zápis obsahuje informace o upsaných akciích (počet, jmenovitou hodnotu, druh etc.) a identifikaci upisovatele (firma, název, sídlo pro právnickou osobu, jméno, bydliště pro fyzickou osobu) a podpis. Upisovatel je podle § 165 odst. 3 ObchZ povinen splatit emisní ážio a alespoň 10 % jmenovité hodnoty upsaných akcií v určité době a na účet u banky.

¹¹ Viz § 34 odst. 1 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Eliáš, K. Akciová společnost. In: Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol.: *Kurz obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. 5. vydání.* Praha: C.H. Beck. 2005. Str. 282.

5.4 Ustavující valná hromada

Ustavující valná hromada může být svolána pokud byl upsán celý základní kapitál zakládající společnosti a bylo splaceno minimálně 30 % jmenovité hodnoty akcií a celé emisní ážio. Zakladatelé svolají ustavující valnou hromadu tak, aby se konala do 60 dnů ode dne, kdy bylo dosaženo účinného upsání navrhovaného základního kapitálu a způsobem jakým stanoví zakladatelská smlouva a veřejná nabídka akcií. Nedodržením této 60 dnů dlouhé lhůty by mělo za následek neplatnost úpisu akcií. Dalšími podmínkami konání ustavující valné hromady jsou přítomnost upisovatelů, již účinně upsali alespoň polovinu upsaných akcií, kteří mají právo účastnit se ustavující valné hromady dle § 169 odst. 1 ObchZ a právo hlasovat na ní a přítomnost notáře, protože ustanovení § 171 odst. 5 ObchZ vyžaduje notářský zápis osvědčující průběh ustavující valné hromady a zápis o rozhodnutí ustavující valné hromady o schválení stanov.

Ustavující valné hromadě při zahájení předsedá jeden ze zakladatelů, nebo jeden ze zakladatelů zmocněný k tomu ostatními zakladateli, dokud není zvolen předseda ustavující valné hromady. Ustavující valná hromada rozhoduje souhlasem prosté většiny hlasů přítomných upisovatelů, kteří mají právo se účastnit ustavující valné hromady (§ 170 odst. 3 ObchZ). Rozhodnutí schválené touto prostou většinou může stanovit, že k určitému dalšímu rozhodnutí bude vyžadována jiná většina nebo souhlas všech přítomných upisovatelů, kteří jsou oprávněni k hlasování.

Ustavující valná hromada:

- rozhoduje o založení společnosti (při zakládání akciové společnosti na základě veřejné nabídky akcií tak nedochází k založení společnosti již sepsáním příslušného zakladatelského dokumentu, ale až rozhodnutí ustavující valné hromady),
- schvaluje stanovy společnosti,
- volí orgány společnosti, které je podle stanov oprávněna volit valná hromada,
- přijímá další rozhodnutí, pokud si je upisování akcií vyžaduje (srov. §171 ObchZ).¹³

¹³ Horáček, T. Akciová společnost. In: Švarc, Z. a kol.: *Základy obchodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2005. Str. 158.

6. Založení společnosti bez veřejné nabídky akcií

Založení společnosti bez veřejné nabídky akcií je druhým způsobem založení společnosti. Tento způsob je též označován jako simultánní nebo také jednorázové založení společnosti a konkrétně je upraven v ustanovení § 172 ObchZ.

Z § 172 odst. 1 ObchZ vyplývá, že v případě, kdy se zakladatelé dohodnou v zakladatelské smlouvě, že v určitém poměru upíší akcie na celý základní kapitál společnosti, tak se nevyžaduje veřejná nabídka akcií ani konání ustavující valné hromady.

Z ustanovení § 172 odst. 4 vyplývá, že za simultánní založení společnosti se považuje i případ dle § 162 odst. 1, kdy jediný zakladatel – právnická osoba, upíše v zakladatelské listině vklad ve výši navrhovaného základního kapitálu. Na rozdíl od společnosti s ručením omezeným nemusí jediný zakladatel akciové společnosti splatit před zápisem společnosti do obchodního rejstříku celý emisní kurs.

Právní postavení ustavující valné hromady v souladu s ustanovením § 172 odst. 2 ObchZ mají zakladatelé. Z toho plyne, že dle § 172 odst. 3 zakladatelé musí tak jako ustavující valná hromada přijmout rozhodnutí, která jinak přijímá ustavující valná hromada, musí být obsažena v zakladatelské smlouvě. Jedná se o rozhodnutí uvedená v ustanovení § 171 odst. 1 a 3 ObchZ, tedy rozhodnutí o založení společnosti, schválení stanov společnosti, volba orgánů společnosti, které volí jinak valná hromada (ustanovení o volbě členů dozorčí rady zaměstnanci se v tomto případě nepoužije), a schválení předmětu nepeněžitých vkladů, splácí-li se vklad vkladem nepeněžitým v souladu se znaleckým posudkem, a počet, jmenovitou hodnotu, podobu, formu a druh akcií, které mají být jako protiplnění na ten který vklad vydány.

Z ustanovení § 163 odst. 2 ObchZ vyplývá, že při simultánním založení společnosti se nebudou uvádět údaje v tomto ustanovení obsažené.

Z výše uvedeného plyne, že k založení společnosti bez veřejné nabídky akcií postačí uzavření zakladatelské smlouvy ve formě notářského zápisu nebo pořízení zakladatelské listiny ve formě notářského zápisu, jež musí obsahovat i rozhodnutí přijímaná jinak na ustavující valné hromadě, a že se již nevyžaduje zvláštní notářský zápis o rozhodnutí zakladatelů nahrazující rozhodnutí ustavující valné hromady.

Tímto úkonem je celý zakládací akt společnosti dokončen, a proto se tedy o tomto způsobu mluví jako o jednorázovém založení.

7. Stanovy

Stanovy společnosti jsou jedním z nejdůležitějších právních dokumentů společnosti. Jde o smlouvu společenskou, smlouvu sui generis, která se mění rozhodnutím valné hromady

(jediného akcionáře), rozhodnutím představenstva společnosti nebo na základě jiných právních skutečností. K této smlouvě se přistupuje nabytím akcií.¹⁴

Návrh stanov je dle ustanovení § 163 odst. 1 písm. i ObchZ povinnou součástí zakladatelské smlouvy nebo zakladatelské listiny, které mají formu notářského zápisu a musí být dle § 164 odst. 3 ObchZ k nahlédnutí v každém upisovacím místě, pokud je společnost založena na základě veřejné nabídky akcií.

Návrh stanov je schvalován buď na ustavující valné hromadě v případě sukcesivního založení společnosti na základě ustanovení § 171 odst. 1 ObchZ, nebo v zakladatelské smlouvě či zakladatelské listině při simultánním založení společnosti.

Stanovy je možno charakterizovat jako smlouvu sui generis, jenž plní spolu se zakladatelskou smlouvou nebo zakladatelskou listinou funkci společenské smlouvy u ostatních obchodních společností a jejímž obsahem je úprava vnitřních poměrů a fungování společnosti včetně úpravy práv a povinností akcionářů.¹⁵

Stanovami lze zavazovat společnost, její akcionáře a členy jejích orgánů a v rozsahu stanoveném obchodním zákoníkem i zaměstnance společnosti.¹⁶

Obsah stanov lze rozdělit na náležitosti obligatorní a fakultativní. Zvláštní zákony mohou stanovit i další obligatorní náležitosti nad rámec stanovený v obchodním zákoníku.

Pokud chybí ve stanovách údaj o předmětu podnikání nebo činnosti nebo zákonem předepsaný údaj o firmě společnosti nebo o vkladech společníků nebo o výši základního kapitálu, tak soud může prohlásit neplatnost společnosti i bez návrhu a to dle § 68a odst. 2 písm. c) ObchZ.

Obligatořními náležitostmi stanov dle § 173 odst. 1 ObchZ jsou:

- a) firma a sídlo společnosti,
- b) předmět podnikání (činnosti),
- c) výše základního kapitálu a způsob splácení emisního kursu akcií,
- d) počet a jmenovitá hodnota akcií, podoba akcií, jakož i určení, zda akcie znějí na jméno nebo na majitele, nebo kolik akcií zní na jméno nebo na majitele,
- e) počet hlasů spojených s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě; vydala-li společnost akcie v různé jmenovité hodnotě, počet hlasů vztahující se k té které výši jmenovité hodnoty akcií,

¹⁴ Kříž, R. Vznik akciové společnosti. In: Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R.: *Akciové společnosti*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck. 2007. Str. 69.

¹⁵ Ibidem: 70.

¹⁶ Ibidem: 70.

- f) způsob svolávání valné hromady (§ 184 odst. 4 ObchZ), její působnost a způsob jejího rozhodování,
- g) určitý počet členů představenstva, dozorčí rady nebo jiných orgánů, délka funkčního období člena orgánu, jakož i vymezení jejich působnosti a způsob rozhodování, jestliže se zřizují,
- h) způsob tvorby rezervního fondu a výši, do které je společnost povinna jej doplňovat, a způsob doplňování,
- i) způsob rozdělení zisku a úhrady ztráty,
- j) důsledky porušení povinnosti splatit včas upsané akcie,
- k) pravidla postupu při zvyšování a snižování základního kapitálu, zejména možnost snižovat základní kapitál vzetím akcií z oběhu losováním,
- l) postup při doplňování a změně stanov,
- m) další údaje, pokud tak stanoví zákon.

Ustanovení § 174 ObchZ upravuje další náležitosti stanov, které však budou stanovy obsahovat, pouze v určitých případech. I tyto náležitosti však stanovy, za podmínek určených zákonem v jednotlivých písmenech tohoto paragrafu, tj. pokud chce společnost vydávat i jiné než kmenové akcie, nebo zvýhodnit zaměstnance při nabývání akcií, anebo pokud chce vydávat vyměnitelné či prioritní dluhopisy anebo poukázky na akcie, obsahovat musí.

Kromě uvedených obligatorních náležitostí mohou stanovy obsahovat i další náležitosti, které jsou uvedeny zejména v ustanovení § 59 odst. 7, § 66 odst. 1, 3, 4, § 67 odst. 2, § 156 odst. 4, § 158 odst. 1, 2, § 159 odst. 1, 3, § 163a odst. 2, 3, § 177 odst. 1, 3, § 178 odst. 1, 4, 7- 9, § 180 odst. 1, 2, § 183c odst. 1, § 184 odst. 2, 3, § 186 odst. 1, § 189 odst. 2, § 191 odst. 1, 2, § 194 odst. 1-3, § 196 odst. 1, § 200 odst. 1-3, § 201 odst. 3, § 204 odst. 4, § 209a odst. 1, § 210 odst. 1, 4, § 213 odst. 4, § 213b odst. 1, 217 odst. 3 a § 219 odst. 2 ObchZ.

Uvedený výčet fakultativních náležitostí stanov neznamená, že stanovy nemohou upravit i jiné záležitosti, podmínkou je však soulad této úpravy stanov s kogentními ustanoveními právních předpisů, zejména obchodního zákoníku.

Ohledně nabytí účinnosti stanov platí obecný princip dle § 173 odst. 2 ObchZ, že změny stanov nabývají účinnosti v okamžiku, kdy o nich rozhodla valná hromada, pokud z rozhodnutí valné hromady o změně stanov nebo ze zákona nevyplývá, že nabývají účinnosti později. Dále z obchodního zákoníku pak vyplývá pozdější nabytí účinnosti změny stanov v případech rozhodnutí o zvýšení nebo snížení základního kapitálu, o štěpení akcií či spojení více akcií do jedné akcie, o změně formy nebo druhu akcií anebo omezení převoditelnosti akcií na jméno či její změně, kdy nabývají změny stanov účinnosti ke dni zápisu do obchodního rejstříku. Zvláštní

případem je upraven v § 173 odst. 5 ObchZ. Na základě tohoto ustanovení platí, že jestliže se mění druh nebo forma akcií, mění se práva spojená s tímto druhem nebo formou akcií účinností stanov bez ohledu na to, kdy dojde k výměně akcií. Pokud se ale mění podoba akcií, mění se právní postavení akcionáře až výměnou akcií nebo prohlášením akcií za neplatné.

Novela obchodního zákoníku zák. č. 370/2000 Sb. vyjasnila otázku, zda je při projednání některé věci na valné hromadě, která je současně náležitostí stanov, ať fakultativní nebo obligatorní, nutno s rozhodnutím o věci měnit zároveň stanovy. Přijme-li valná hromada rozhodnutí, jehož důsledkem je změna stanov, nahrazuje rozhodnutí v uvedené věci zároveň rozhodnutí o změně stanov. Není tedy třeba např. hlasovat o zvýšení základního kapitálu a následně i o změně stanov reflektující tuto věcnou změnu, ale postačuje rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu, které se pak automaticky promítne do změny stanov. Jestliže však z rozhodnutí o změně stanov neplyne, zda, popřípadě jakým způsobem se stanovy mění, v souladu s § 173 odst. 3 ObchZ rozhodne o změně stanov představenstvo v souladu s rozhodnutím valné hromady. Z uvedeného tedy vyplývá, že představenstvo není oprávněno rozhodnout jakkoli, ale musí formálním způsobem pouze promítnout rozhodnutí valné hromady do textu stanov.¹⁷

Další problémovou otázkou byla otázka, zda je možno měnit stanovy pouze rozhodnutím valné hromady nebo je možno měnit je i jinak. Argumentem pro možnost změnit stanovy byl případ, že se přejmenovala ulice sídla společnosti. Pokud by nebyla připuštěna tato změna i na základě jiných právních skutečností, sídlila by společnost formálně dle stanov v neexistující ulici. Podobný případ byl i ten, kdy u společnosti zvyšovalo základní kapitál představenstvo. Pak by bylo třeba ke dni zápisu tohoto zvýšení změnit stanovy společnosti. Novela zák. č. 370/2000 Sb. tento praktický problém vyřešila tak, že dojde-li ke změně v obsahu stanov na základě jakékoliv právní skutečnosti, je představenstvo společnosti povinno vyhotovit bez zbytečného odkladu poté, co se kterýkoliv člen představenstva o takové změně dozví, úplné znění stanov a není třeba z těchto důvodů svolávat valnou hromadu ke změně stanov.¹⁸

8. Vznik akciové společnosti

Společnost vzniká dnem, ke kterému byla zapsána do obchodního rejstříku, čímž zákon odlišuje vznik společnosti a založení společnosti. Právní úkony týkající se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku společnosti musí mít podle § 63 ObchZ písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, přičemž obchodní zákoník stanoví, pro které úkony se vyžaduje forma notářského zápisu. Zákon tak stanoví v ustanovení § 57 odst. 1 ObchZ, který říká, že

¹⁷ Ibidem: 77.

¹⁸ Ibidem: 78.

zakladatelská smlouva akciové společnosti musí mít formu notářského zápisu. Forma notářského zápis se poté vyžaduje i pro změnu obsahu zakladatelské smlouvy nebo zakladatelské listiny.

Ustanovení § 175 stanoví, že návrh na zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku podává představenstvo a podepisují ho všichni jeho členové. Judikatura dovodila, že účastníkem řízení o povolení zápisu je představenstvo jako celek, nikoli jeho jednotliví členové.

Pro podání návrhu na zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku nepostačí způsob jednání (a tedy i podepisování) představenstva jménem společnosti ani způsob jednání podle § 21 odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“), ale jsou potřebné podpisy všech členů představenstva. Při dalších zápisech již postačuje způsob jednání představenstva stanovený v § 21 odst. 1 písm. a) OSŘ.

Dle § 32 odst. 2 ObchZ musí být návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku doložen listinami o skutečnostech, které mají být zapsány do obchodního rejstříku. Výčet listin dokládáných k návrhu upravuje jen vyhl. č. 250/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Maximální doba pro podání návrhu je stanovena dle § 62 odst. 1 ObchZ na 90 dnů od založení společnosti nebo od doručení průkazu živnostenského či jiného podnikatelského podnikání. Není-li v této lhůtě návrh podán, nelze již na základě průkazu podnikatelského oprávnění podat návrh na zápis do obchodního rejstříku. Před zápisem do obchodního rejstříku přezkoumá rejstříkový soud, zda jsou splněny všechny podmínky pro zápis.

Z § 64 odst. 1 ObchZ vyplývá, že ten, kdo jedná jménem společnosti před jejím vznikem, a nemusí to být pouze zakladatel, je z tohoto jednání zavázán, a jedná-li více osob, jsou zavázány společně a nerozdílně. V případě, že valná hromada dle § 187 odst. 1 písm. l) ObchZ tato jednání schválí do tří měsíců od vzniku společnosti, je z těchto jednání společnost zavázána od počátku, tj. ex tunc. V případě, že však valná hromada tato jednání neschválí, zavazují nepochybně toho, kdo tato jednání jménem zakládané akciové společnosti činil.

Zakladatelům je v § 64 odst. 2 ObchZ uložena povinnost pořídit seznam jednání uskutečněných před vznikem společnosti a předložit jej ke schválení valné hromadě tak, aby mohla být dodržena pro jejich schválení tříměsíční lhůta od vzniku společnosti. Pokud tuto lhůtu zakladatelé nezachovají a nepředloží valné hromadě pořízený seznam jednání, odpovídají věřitelům za škodu, která jim v důsledku toho vznikne. Po schválení jednání učiněných před vznikem společnosti valnou hromadou je představenstvo, nikoliv zakladatelé, povinno na základě § 64 odst. 3 bez zbytečného odkladu oznámit tuto skutečnost účastníkům závazkových vztahů vzniklých z těchto jednání.

Akciovou společností lze založit na dobu určitou nebo na dobu neurčitou. Pokud má být akciová společnost založena na dobu určitou, musí to být podle ustanovení § 62 odst. 2 ObchZ výslovně určeno při založení společnosti. Obchodní zákoník neřeší pro akciovou společnost, zda tato skutečnost má být uvedena v zakladatelské smlouvě (listině) nebo ve stanovách společnosti. Vzhledem k tomu, že z ustanovení § 163 a 173 ObchZ vyplývá, že základní údaje charakterizující konkrétní akciovou společnost se uvádějí v obou uvedených dokumentech, lze doporučit uvedení skutečnosti, že společnost se zakládá na dobu určitou, včetně doby, na kterou se společnost zakládá, jak v zakladatelské smlouvě, tak i ve stanovách. Pokud by zákonodárce měl zájem na tom, aby tato skutečnost byla upravena výslovně v jednom z uvedených dokumentů, měl tak výslovně učinit. Není-li při založení akciové společnosti výslovně uvedeno, že se zakládá na dobu určitou, platí nevyvratitelná právní domněnka, že se zakládá na dobu neurčitou.¹⁹

9. Závěr

Akciové společnosti jsou bezesporu ideální pro správu a provoz velkých podniků, jejichž podnikání vyžaduje vysoké a popř. i dlouhodobě návratné investice, které jednotlivec nebo úzká skupina osob buď není s to opatřit vůbec, anebo s tak vysokými riziky, že to je pro počtem členů nevelké sdružení neúnosné. Z těchto důvodů se v takových případech podstatná část společenského jmění shromažďuje veřejným upisováním akcií. Toto prvotní shromáždění kapitálu od velkého počtu osob je základním a určujícím hospodářským motivem zakládání akciových společností.

Tento typ kapitálové společnosti má vlastnost rozptýlit vlastnická práva. Tato dynamická vlastnost umožňuje účast na podnikání širokým vrstvám obyvatel a uložení jejich přebytečných finančních prostředků bez nutnosti aktivní účasti na vedení společnosti.

Zakládání akciových společností jistě není tak častým jevem, jako je zakládání jiných typů obchodních společností. Akciovou společnost lze obecně založit dvěma způsoby – sukcesivním a simultánním způsobem, přičemž dnes zejména převažuje simultánní způsob a to nejen díky jednoduchosti oproti sukcesivnímu způsobu.

¹⁹ Ibidem: 80.

10. Použitá literatura

Černá, S. *Obchodní právo 3. Akciová společnost. 1. vydání.* Praha: ASPI. 2006.

Eliáš, K. Akciová společnost. In: Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol.: *Kurz obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. 5. vydání.* Praha: C.H. Beck. 2005.

Horáček, T. Akciová společnost. In: Švarc, Z. a kol.: *Základy obchodního práva.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2005.

Kříž, R. Vznik akciové společnosti. In: Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R.: *Akciové společnosti. 6. vydání.* Praha: C. H. Beck. 2007.

Štenglová, I. §§ 56-220zc. In: Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: *Obchodní zákoník. 12. vydání.* Praha: C. H. Beck. 2009.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění.

Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, v platném znění.

Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, v platném znění.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění.

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, v platném znění.